

پیشگفتار

درد و ادب به تمامی دبیران و مدرسان گرامی و دانش آموزان دوست داشتنی و سخت‌کوش سراسر ایران پهناور با توجه به تغییرات صورت گرفته در شرایط برگزاری کنکور سراسری و **تأثیر سوابق تحصیلی** در ورود به دانشگاه و موسسات آموزش عالی، بر آن شدیم تا منبعی مطمئن برای یادگیری و آموزش اثربخش و سنجش و ارزیابی هدفمند و موثر فراهم کرده و مسیر دانش آموزان عزیز را جهت کسب نمره (۲۰) در تمام امتحانات پیش رویشان هموار سازیم.

درباره کتاب

مجموعه کتاب‌های **سیگنال ۲۰ خط سفید** برای تمام دروس پایه دوازدهم در ۳ رشته تحصیلی علوم ریاضی و فیزیک، علوم تجربی و علوم انسانی به تالیف و گردآوری رسیده و شامل ۴ بخش اصلی می‌باشد.

۱. آموزش (درسنامه کاملاً کاربردی)
محتوای تالیفی درسنامه‌ها شامل تمام مطالب آموزشی مهم و کاربردی و مفاهیم اساسی و نکات کلیدی کتاب درسی بوده که موجب تسهیل فرآیند یادگیری شده و امکان مرورهای سریع و مانا و همچنین جمع‌بندی‌های دوره‌ای را در طول سال تحصیلی فراهم می‌سازد.

۲. سنجش (سوالات امتحانات نهایی و احتمالی)
به منظور بالا بردن سطح توانایی و مهارت دانش‌آموزان پایه دوازدهم برای پاسخگویی کامل و درست به پرسش‌های امتحانات گوناگون و تقویت یادگیری، سوالاتی در تیپ و قالب‌های متنوع نهایی و تالیفی-احتمالی گردآوری و تالیف گردیده است؛ که با تمرین و تکرار مداوم این سوالات، امکان شناخت نقاط قوت و ضعف دانش‌آموزان را در درس‌های مختلف فراهم می‌سازد.

۳. نمونه سوال امتحان (امتحانات ۲۰ نمره‌ای نوبت اول و دوم - نهایی و احتمالی)
علاوه بر مجموعه سوالات طبقه بندی شده، ۲ نمونه امتحان تالیفی-احتمالی نوبت اول (دیماه)، ۲ نمونه امتحان تالیفی-احتمالی نوبت دوم (خردادماه)، امتحان نهایی دوره های شهریور و دی ماه ۱۴۰۱ و امتحان نهایی دوره خرداد ماه ۱۴۰۲ برای بررسی و ارزیابی میزان یادگیری و ارتقاء هرچه بیشتر توانمندی دانش‌آموزان عزیز و کسب بهترین نتیجه فراهم شده است.

۴. پاسخنامه تشریحی آموزشی
پاسخنامه کاملاً تشریحی و آموزشی سوالات در پایان کتاب برای تقویت یادگیری و کاهش حداکثری خطاها و اشتباهات احتمالی دانش‌آموزان آماده سازی شده است.

سیگنال بگیر تا بیست برو!

فهرست

بارم بندی

نوبت پایانی (خرداد - شهریور - دی)	نوبت اول	شماره درس
۱	۳	۱
۱	۳/۵	۲
۱/۵	۳/۵	۳
۱	۳	۴
۱/۵	۳	۵
۱	۴	۶
۳	-	۷
۳	-	۸
۱/۵	-	۹
۲	-	۱۰
۲	-	۱۱
۱/۵	-	۱۲
۲۰	۲۰	جمع

درسنامه	سوال	پاسخنامه تشریحی
درس اول	۳	۴
درس دوم	۶	۸
درس سوم	۱۰	۱۳
درس چهارم	۱۵	۱۷
درس پنجم	۱۹	۲۱
درس ششم	۲۴	۲۶
درس هفتم	۳۲	۳۳
درس هشتم	۳۶	۳۷
درس نهم	۴۰	۴۲
درس دهم	۴۴	۴۶
درس یازدهم	۴۸	۵۱
درس دوازدهم	۵۳	۵۵

سوال	پاسخنامه امتحان
۲۹	۸۰
۳۱	۸۰
۵۷	۸۱
۵۹	۸۱
۶۱	۸۲
۶۳	۸۳
۶۵	۸۳

درس نامه

درس اول

هستی و چیستی

هدف کلی: تعیین نسبت میان هستی و چیستی موجودات است.

رفیق عزیزم: بارم این درس در نوبت اول ۳ نمره و در نوبت دوم ۱ نمره است.

یکی از مباحث اولیه فلسفه، (هستی شناسی) تعیین نسبت میان دو مفهوم هستی (وجود) و چیستی (ماهیت) است. این دو مفهوم از پرکاربردترین مفاهیم میان انسان ها هستند و معمولاً کنار هم به کار می روند مثلاً می گوئیم (انسان موجود است)، (درخت هست) و...

چهار قدم برای درک هستی و چیستی

۱- قبول واقعیت و امکان شناخت آن

۲- درک دو مفهوم هستی و چیستی از واقعیت

۳- تمایز هستی و چیستی

۴- اثبات مغایرت و تمایز هستی و چیستی

قدم اول: قبول واقعیت مستقل از ذهن

ما از زمانی که کودک بودیم می دانستیم چیزهایی وجود دارند و از آنها استفاده می کردیم، یعنی همه ما انسان ها می دانیم:

✓ **اشیای اطراف ما** اولاً مستقل از ذهن ما هستند.

ثانیاً می توانیم به آنها علم پیدا کنیم.

✓ همه ما خیالی بودن و غیر واقعی بودن برخی امور را هم می فهمیم. مثل: غول، دیو، سراب، ققنوس.

قدم دوم: درک هستی و چیستی موجودات

ما می دانیم که یک پراید با یک بنز تفاوت دارد ولی این تفاوت در چیست؟

تفاوت در چیستی و ماهیت آن هاست.

✓ ماهیت و چیستی هر شیء، بیان کننده ذاتیات آن شیء است.

✓ انسان وقتی درباره چیزی سؤال می پرسد «این/آن چیست؟» با دو کلمه

"این/آن" نشان می دهد به «وجود» (هستی) آن چیز پی برده اما «ماهیت» (چیستی) آن را نمی داند.

نتیجه: دو جنبه از هر چیز می یابیم:

۱- موجود بودن (هستی) ← (وجه مشترک - شباهت)

۲- چیستی داشتن (ماهیت) ← (وجه اختصاصی - تمایز)

نکته

ماهیت ← چیستی ← ذاتیات ← ویژگی های مخصوص به شیء و متمایز کننده آن از سایر اشیاء.

قدم سوم: تمایز هستی و چیستی

فارابی: * توجه ویژه به نسبت میان وجود و ماهیت.

* طرح نکات مهم در تمایز بین هستی و چیستی.

* ادامه دهنده راه فارابی.

* هستی و چیستی دو مفهوم از یک چیزاند.

نکته

آب، از نگاه علم شیمی مرکب از دو عنصر است. اما از نگاه فلسفی یک موجود واحد و غیر

مرکب است با دو جنبه ی مختلف: جنبه هستی (وجود آب) و جنبه ی چیستی (آب) و در خارج دو امر جدا که یکی وجود باشد و یکی ماهیت، نداریم.

مثال: کاغذی که جلوی شما قرار دارد کدام قسمتش سفید و کدام قسمتش جسم است؟

تمایز هستی و چیستی نیز همین طور است یعنی نمی شود آنها را در بیرون جدا کرد همانطور که کاغذ و جسم در بیرون یکی هستند و در ذهن مفهوم کاغذ و جسم تفاوت دارد.

✓ **نتیجه:** هر شیء در ذهن دارای دو جنبه و حیثیت است: یکی هستی و وجود دیگری چیستی و ماهیت اشیاء. در واقع هستی و چیستی اشیاء در خارج یا عالم واقع از یکدیگر قابل جدا شدن نیست. فقط در ذهن می توان هستی و چیستی را جدا در نظر گرفت.

تکمیل گزاره ها

۱- در اطراف ما اشیای فراوانی وجود دارند که هم «چیستی» آن ها را می شناسیم و هم از «هستی» شان خبر داریم. تمام اشیاء موجود در عالم طبیعت مانند: انسان- آب - گیاهان - حیوانات و...

۲- برخی امور وجود دارند که از «هستی» شان خبر داریم اما «چیستی» آن ها هنوز چندان برای ما روشن نیست. مانند: جاذبه - انرژی - روح و نور - بهشت و جهنم

۳- «چیستی» های فراوان را هم می توانیم در ذهن خود حاضر کنیم، در حالی که می دانیم این امور، حداقل تاکنون در خارج موجود نشده اند. مانند: پری دریایی و سایر موجوداتی مانند دیو. غول و سیمرغ که در افسانه ها و داستان های تخیلی آمده اند

قدم چهارم: اثبات مغایرت وجود و ماهیت

✓ (نام های مختلف این نظریه: مغایرت وجود و ماهیت در ذهن - زیادت وجود بر ماهیت در ذهن - تفاوت وجود و ماهیت در ذهن)

✓ ابن سینا این نظریه را «مغایرت وجود و ماهیت» نامید. دلیل او در اثبات تغایر وجود و ماهیت این است که دردگزاره «انسان حیوان ناطق است» و «انسان موجود است» حمل «حیوان ناطق» بر «انسان» با حمل «وجود» بر «انسان» کاملاً متفاوت است.

امغایرت مفهومی وجود و ماهیت

✓ **انسان حیوان ناطق است.**
موضوع محمول

✓ حمل «حیوان ناطق» بر «انسان» یک حمل اولی است یعنی نیاز به دلیل ندارد و نمی توان پرسید چه عاملی باعث شد که بر انسان حملش کنیم.

✓ محمول این قضیه، (حیوان ناطق) تعریف مفهوم انسان، چیستی و ذات انسان است. این دو مفهوم (انسان و حیوان ناطق) جدایی ناپذیرند و عین هم می باشند تفاوت فقط در اجمال و گستردگی شان است: حیوان ناطق، مفهوم گسترده انسان است و انسان همان اجمال حیوان ناطق است.

نکته

هرگاه یک چیز بیان کننده ذات و حقیقت چیزی باشد از آن جدا نمی شود. ← حمل اولی ذاتی گویند.

✓ **انسان موجود است.**
موضوع محمول

✓ مفهوم «وجود» از مفهوم «انسان» جداست و جزء تعریف انسان قرار نمی گیرد.

✓ بین «انسان» به عنوان یک چیستی، با «وجود» رابطه ذاتی برقرار نیست. لذا انسان می تواند موجود باشد می تواند موجود نباشد.

حمل وجود بر هر چپستی نیازمند دلیل است: ۱- حسی، تجربی ۲- عقلی ←
حمل شایع صناعی گویند.

انواع حمل:
۱- حمل اولی ذاتی
۲- حمل شایع صناعی

- **حمل اولی ذاتی:**
 - ✓ موضوع و محمول عین هم هستند. مانند: انسان، انسان است و انسان حیوان ناطق است.
 - ✓ محمول بیان کننده جزء ذات موضوع است. مانند: انسان حیوان است و انسان ناطق است.
 - ✓ قضیه به دست آمده همواره درست است ← بی نیاز از دلیل آوردن است.
- **حمل شایع صناعی:**
 - ✓ حمل محمول بر موضوع نیازمند دلیل است (محمول عین یا جزء ذات موضوع نیست).
 - ✓ قضیه به دست آمده می تواند صادق یا کاذب باشد نیازمند دلیل است.
 - نتیجه: ماهیت با مفهوم وجود مغایر است و رابطه ذاتی میان آنها برقرار نیست.

بررسی

اگر مفهوم «وجود» عین مفهوم «ماهیت» یا جز آن بود آیا مشکل مسئله ای پیش می آمد؟ پاسخ مثبت یا منفی خود را توضیح دهید
جواب: اگر مفهوم وجود عین ماهیت یا جزء آن بود باید با آمدن هر ماهیت به ذهن، آن ماهیت در جهان خارج از ذهن هم وجود داشته باشد و واجب الوجود باشد. این در حالی است که برخی از ماهیت مثل غول یا سیمرغ وجود خارجی ندارند پس وجود و ماهیت از هم جدا هستند و یکی جزء دیگری نمی باشد.

گذری تاریخی

توجه خاص ابن سینا به موضوع مغایرت وجود و ماهیت ← مقدمه طرح مباحث جدیدی شد.
✓ فرق بین ماهیت و وجود بی تردید یکی از اساسی ترین آراء و عقاید فلسفی در تفکر اسلامی است.
✓ بحث "مغایرت وجود و ماهیت" پایه ی برهان وجوب و امکان ابن سینا در اثبات وجود خداست.

تأثیرات نظر ابن سینا:

✓ **توماس آکوئیناس:** توسعه دهنده افکار ارسطو در اروپا توسط مطالعه اندیشه های ابن سینا و تا حدودی این رشد.
✓ اصل مغایرت وجود و ماهیت ابن سینا ← ریشه برهان خداشناسی توماس.

✓ پایه گذار مکتب تومیسیم در اروپا تحت تاثیر اندیشه های ابن سینا فلاسفه مسلمان: نظریه ابن سینا مورد توجه فلاسفه مسلمان نیز قرار گرفت و زمینه گفت و گوهای مهم فلسفی فراوانی را فراهم آورد که تا امروز هم ادامه یافته است.

به کار بندیم

- ۱- قضیه انسان موجود است را با کدام یک از قضایای زیر می توان مقایسه کرد؟
 - ۱- انسان بشر است . ۲- انسان حیوان است . ۳- انسان مخلوق است ✓

جواب: قضیه انسان موجود است. با قضیه انسان مخلوق است. مشابه است زیرا هم موجود و هم مخلوق، از ذاتیات انسان نیستند. و حمل آن ها بر انسان نیازمند دلیل است. اما بشر و حیوان ذاتی انسان هستند و حملشان بر انسان دلیل نمی خواهد.
- ✓ شبی علی و محمد در حال گفت و گو بودند از دور سایه چیزی شبیه یک حیوان نشسته را دیدند. علی گفت: آن یک «سگ» است. ولی محمد گفت: آن یک «گرگ» است. وقتی کمی نزدیک تر شدند. دیدند نه سگ است و نه گرگ. بلکه یک تخته سنگ است!
۲- چه نتیجه ای می توان در مورد نسبت میان هستی و چپستی گرفت؟
جواب: گویای آن است که انسان میان وجود و ماهیت تمایز قائل می شود. یعنی با اینکه می داند موجودی هست ولی نمی داند که آن موجود چیست؟
- ۳- به گزاره های زیر توجه و بگویید حمل کدام یک از محمول هابه موضوع نیازمند دلیل است و چرا؟
 - ۱- حمل حیوان بر انسان ← ذاتی است و دلیل نمی خواهد.
 - ۲- حمل شیر بر انسان ← ممتنع است زیرا نه به لحاظ مفهومی جز مفهوم انسان است و نه به لحاظ خارج شیر و انسان یکی هستند.
 - ۳- حمل عجل بر انسان ← ذاتی نیست و دلیل می خواهد.
 - ۴- حمل ناطق بر انسان ← ذاتی است و دلیل نمی خواهد.
 - ۵- حمل موجود بر انسان ← ذاتی نیست و دلیل می خواهد که دلیل آن هم همان مشاهده و تجربه خود ماست.
- ۴- آیا در قضیه «مثلث سه ضلعی است» حمل محمول بر موضوع نیاز به دلیل دارد؟ چرا؟
جواب: سه ضلعی ذاتی مثلث است و لذا حمل آن بر مثلث نیازمند به دلیل نیست.

سوالات امتحان نهایی و احتمالی درس اول

(الف) تعیین کنید کدام عبارت صحیح و کدام عبارت غلط است.

- ۱- وجود و ماهیت در خارج از ذهن، دو امر جداگانه هستند و مغایرت دارند. (دی ۹۹)
- ۲- در عالم خارج دو امر جداگانه به عنوان آب و وجود نداریم و آنها دو مفهوم مختلف از یک موجود واحد هستند. (خرداد ۱۴۰۰)
- ۳- حمل حیوان ناطق بر انسان به دلیل نیاز دارد. (دی ۱۴۰۰)
- ۴- وجود وجه اختصاصی موجودات و ماهیت وجه مشترک آنها است. (خرداد و شهریور ۹۹)
- ۵- میان انسان به عنوان یک «ماهیت» و «وجود» رابطه ذاتی برقرار است. (خرداد ۱۴۰۰)
- ۶- حمل جسم بر «مداد و خودکار» نیازمند دلیل است. (دی ۹۹)
- ۷- حمل مفهوم «وجود» بر ماهیتی از جمله انسان، نیازمند دلیل است. (خرداد ۱۴۰۱)
- ۸- اگر وجود عین ماهیت باشد، تمایز میان موجودات نخواهد بود. (احتمالی)

- ۹- انسان و وجود دو مفهوم مختلف و متفاوت اند نه دو موجود جداگانه. (احتمالی)
- ۱۰- حمل (حیوان ناطق) بر انسان یک حمل ضروری است و به دلیل نیاز ندارد. (احتمالی)
- ۱۱- توماس آکوئیناس اصل مغایرت ماهیت و وجود را در اروپا گسترش داد. (احتمالی)
- ۱۲- مغایرت وجود و ماهیت پایه یکی از برهان‌های ابن‌سینا در اثبات وجود خدا به نام برهان وجوب و امکان قرار گرفت. (احتمالی)
- ۱۳- از نظر ابن‌سینا هستی و چیستی دو جنبه یک چیزند بدین معنا که آنها دو جز از یک چیزند که با هم ترکیب یا جمع شده اند. (احتمالی)
- ۱۴- یکی از مباحث اولیه فلسفه درک دو مفهوم هستی و چیستی و وجود و ماهیت است. (احتمالی)
- ۱۵- انسان در هر چیزی که مشاهده می‌کند دو جنبه می‌یابد جنبه موجود بودن و جنبه عدم وجود. (احتمالی)
- ۱۶- میان انسان و وجود یک رابطه ضروری برقرار نیست انسان می‌تواند موجود باشد و می‌تواند موجود نباشد. (احتمالی)
- ۱۷- حیوان ناطق مفهوم گسترده انسان است. (احتمالی)
- ۱۸- توجه فارابی به وجود و ماهیت، آن را پایه مباحث خداشناسی قرار داد. (احتمالی)
- ۱۹- استفاده از کلمه "ابن" به معنی آگاهی از وجود و ماهیت است. (احتمالی)
- ۲۰- وجود و ماهیت از پرکاربردترین مفاهیم میان انسانها هستند. (احتمالی)
- ۲۱- اگر فرض کنیم مفهوم وجود جزء مفهوم ماهیت باشد، آنگاه امور خیالی واقعاً وجود خواهند داشت. (احتمالی)
- ۲۲- آکوئیناس "از طریق فلسفه ابن‌سینا: برهان" وجوب و امکان" را در اروپا گسترش داد و موجب گفتگوهای فراوانی در آنجا شد. (احتمالی)

ب) جای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.

- ۲۳- کودک با استفاده از کلمه «ابن» و «آن» نشان می‌دهد که از اشیا آگاه می‌شود (شهریور ۱۴۰۰)
- ۲۴- توماس آکوئیناس که با فلسفه ابن‌سینا آشنا بود نظریه را پایه برهان خود در خداشناسی قرار داده بود. (دی ماه ۱۳۹۹)
- ۲۵- همه موجودات از نظر «وجود» با هم اشتراک دارند و اختلاف آن‌ها از جهت می‌باشد. (دی ۹۸)
- ۲۶- انسان در هر چیزی که مشاهده می‌کند، دو جنبه می‌یابد و (خرداد ۱۴۰۱)
- ۲۷- یکی از مباحث اولیه فلسفه درک دو مفهوم و است. (احتمالی)
- ۲۸- وجود وجه موجودات است و ماهیت وجه آن‌ها. (احتمالی)
- ۲۹- فارابی، فیلسوف بزرگ مسلمان به نسبت میان و توجه ویژه‌ای کرد. (احتمالی)
- ۳۰- میان انسان به عنوان یک و رابطه ذاتی برقرار نیست. (احتمالی)
- ۳۱- توماس آکوئیناس همچون ابن‌سینا مغایرت وجود و ماهیت را پایه برهان‌های خود در قرار داد و پایه‌گذاری مکتب فلسفی در اروپا شد. (احتمالی)
- ۳۲- توماس آکوئیناس فلسفه‌ای در اروپا پایه‌گذاری کرد که بیشتر متکی به دیدگاه‌های و تا حدودی بود. (احتمالی)
- ۳۳- مغایرت وجود و ماهیت پایه یکی از برهان‌های ابن‌سینا در اثبات وجود خدا به نام برهان نیز می‌باشد. (احتمالی)
- ۳۴- حمل وجود بر هر چیزی از جمله انسان نیازمند است. (احتمالی)
- ۳۵- ممکن است از هستی چیزی باخبر باشیم اما در مورد آن شک داشته باشیم. (احتمالی)
- ۳۶- وقتی می‌گوییم هستی و چیستی دو از یک چیزاند به این معنا نیست که آنها دو از یک موجودند. (احتمالی)
- ۳۷- یکی از مباحث اولیه فلسفه درک دو مفهوم و تعیین نسبت میان آن‌هاست. (احتمالی)
- ۳۸- نام یکی از فلاسفه بزرگ اروپا که با فلسفه ابن‌سینا آشنا بود، و نظریه «فرق وجود و ماهیت» را پایه برهان خود در خداشناسی قرار داد، بوده است. (احتمالی)
- ۳۹- فلسفه‌ای که توماس آکوئیناس در اروپا ترویج کرد، بیشتر متکی به دیدگاه‌های و تا حدودی بود. (احتمالی)

ج) گزینه صحیح را انتخاب کنید.

۴۰- در قرن ۱۳ میلادی فلاسفه غرب، از طریق ابن‌سینا و ابن‌رشد، مجدداً با فلسفه آشنا شدند. (خرداد ۱۴۰۰)

(۱) افلاطون (۲) ارسطو

۴۱- کدام اصل، پایه برهان وجوب و امکان ابن‌سینا قرار گرفته است؟ (خرداد ۹۹)

(۱) مغایرت وجود و ماهیت (۲) تقدم علت بر معلول

۴۲- نوع حمل، در قضیه (لوزی شکل است)، با کدام یک از قضایای زیر تناسب دارد؟ (خرداد ۱۴۰۱)

(۱) انسان حیوان است (۲) انسان مخلوق است

- (۱) این گونه فرض می‌شود که در خارج هم با هم مغایر هستند در ذهن یکی هستند.
- (۲) در خارج باهم متحد هستند اما در ذهن مغایرند.

۴۴- نوع حمل در قضیه «انسان جانور است» با کدام گزینه یکسان است؟ (احتمالی)

- (۱) فرشته جسم است. (۲) کبوتر پرنده است.

۴۵- کدام یک از حمل‌های زیر نیاز به دلیل دارد؟ (احتمالی)

- (۱) انسان شیر است. (۲) حیوان جسم است.

۴۶- قضیه «زمستان سرد است» را با کدام قضیه می‌توان مقایسه کرد؟ (احتمالی)

- (۱) پلاتین فلز است. (۲) انسان فانی است.

د) به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۴۷- به ترتیب وجه مشترک و وجه اختصاصی موجودات چیست؟ (خرداد ۱۴۰۰)

۴۸- چرا در حمل (شکل سه ضلعی) بر (مثلث) نمی‌توان از دلیل حمل سؤال کرد؟ (شهریور ۱۴۰۰)

۴۹- فیلسوفی که در قرن ۱۳ تا ۱۵ میلادی فلسفه ابن سینا را به اروپا برد، که بود؟ (دی ۱۴۰۰)

۵۰- کدام فیلسوف مسلمان به نسبت میان وجود و ماهیت توجه ویژه‌ای کرد و در تمایز آن دو نکاتی را مطرح نمود و کدام فیلسوف مسلمان راه او را ادامه داد؟ (احتمالی)

۵۱- کدام اصل فلسفی یکی از اساسی‌ترین آراء و عقاید فلسفی در تفکر اسلامی است و پایه برهان وجوب و امکان ابن سینا در اثبات وجود خداست؟ (احتمالی)

۵۲- اصل تمایز وجود با ماهیت را کدام فیلسوف اروپایی در اروپا گسترش داد و پایه‌گذار کدام مکتب فلسفی شد؟ (احتمالی)

۵۳- فلاسفه غرب از طریق آراء کدام فلاسفه مسلمان مجدداً با فلسفه ارسطویی آشنا شدند؟ (احتمالی)

۵۴- دو حیثیتی که در موجودات می‌توان یافت را نام ببرید. (احتمالی)

۵۵- برهان ابن سینا در اثبات وجود خدا را نام ببرید. (احتمالی)

۵۶- نحوه آشنایی مجدد فلاسفه غرب با ارسطو چگونه بود؟ (احتمالی)

۵۷- چرا بحث مغایرت وجود و ماهیت، مقدمه طرح مباحث جدید شد؟ (احتمالی)

۵۸- موضوع دانش فلسفه چیست؟ (احتمالی)

۵۹- چرا اصل دانش فلسفه را «وجودشناسی» می‌گویند؟ (احتمالی)

۶۰- چرا فرق بین وجود و ماهیت یکی از اساسی‌ترین عقاید در تفکر اسلامی است؟ (احتمالی)

ه) به سوالات زیر پاسخ کامل دهید.

۶۱- تفاوت حمل (حیوان ناطق) بر انسان با حمل (وجود) بر انسان چیست؟ (خرداد ۹۹ و دی ۹۹)

۶۲- تفاوت حمل (شکل سه ضلعی) بر (مثلث) با حمل (موجود) بر (مثلث) چیست؟ (شهریور ۹۹)

۶۳- آیا شک در ماهیت به شک در وجود سرایت می‌کند؟ (احتمالی)

۶۴- توضیح دهید روش ابن سینا برای اثبات مغایرت وجود ماهیت چه بوده است؟ (احتمالی)

۶۵- تفاوت نگاه فلسفی و نگاه علم شیمی به آب را توضیح دهید. (احتمالی)

۶۶- دلیل ابن سینا برای مغایرت وجود و ماهیت را با یک مثال توضیح دهید. (احتمالی)

۶۷- چرا حیوان ناطق و انسان از هم جدایی ناپذیرند؟ این جدایی ناپذیری به چه معناست؟ (احتمالی)

۶۸- یک کودک به هنگام مواجه شدن با حیوانات می‌پرسد این «حیوان» چیست کودک با استفاده از کلمه «این» و «آن» می‌خواهد چه چیزی را نشان دهد؟ (احتمالی)

ردیف	سوالات	نمره
۱	<p>درست و نادرست بودن عبارتهای زیر را مشخص کنید.</p> <p>الف) انسان در هر چیزی که مشاهده می کند سه جنبه متفاوت می یابد. ب) یکی از کهن ترین مسائل فلسفی، مسئله علت و معلول است. ج) در نسبت های سه گانه، رابطه میان قضایا به رابطه میان موضوع و محمول بستگی دارد. د) از نظر فیلسوفان یونان زئوس خدای خورشید و موسیقی و آپولون خدای آسمان و باران بود.</p>	۲
۲	<p>جای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.</p> <p>الف) از نظر هیوم به حالت روانی ناشی از توالی و پشت سر هم آمدن پدیده ها می گویند. ب) فلسفه تومیس را پایه گذاری نمود که متکی بر دیدگاه های ابن سینا و بود. ج) در صورتی که سلسله علت ها تا بی نهایت پیش برود و به علت نخستین ختم نشود، پیش می آید. د) از نظر فلاسفه مسلمان اصل علیت یک قاعده است و از به دست نمی آید.</p>	۲
۳	<p>گزینه مناسب را انتخاب کنید.</p> <p>الف) کدام یک از فیلسوفان زیر از تجربه های درونی و عشق و عرفان برای اثبات وجود خدا استفاده نکرده اند؟ ۱- ویلیام جیمز ۲- برگسون ۳- کانت ۴- کرکگور ب) به نظر تیلور ابداع کننده خدانشناسی فلسفی است. ۱-سقراط ۲- افلاطون ۳- ارسطو ۴- فیثاغورس</p>	۱
۴	<p>به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.</p> <p>وجه مشترک و اختصاصی میان موجودات را بنویسید؟</p>	۰/۵
۵	<p>اقسام مفاهیم را با توجه به رابطه موضوع و محمول نام ببرید.</p>	۰/۵
۶	<p>از نظر ابن سینا واجب الوجود چند نوع است؟ نام ببرید.</p>	۰/۵
۷	<p>دو مورد از نتایج اصل سنخیت را بنویسید.</p>	۰/۵
۸	<p>اتهام اصلی سقراط در دادگاه که منجر به اعدام شد چه بود؟</p>	۰/۵
۹	<p>از نظر ملاصدرا وجود چند نوع است؟</p>	۰/۵
۱۰	<p>ابن سینا برای اثبات وجود خدا از کدام برهان استفاده کرد؟</p>	۰/۵
۱۱	<p>تعریف عشق را از دیدگاه ابن سینا بنویسید.</p>	۰/۵

ردیف	سوالات	نمره		
۱	<p>درست و نادرست بودن عبارات‌های زیر را مشخص کنید.</p> <p>(الف) اصل تقدم علت بر معلول پایه‌ی برهان وجوب و امکان ابن‌سینا قرار گرفته است. (ب) «انسان» همان اجمال «حیوان ناطق» می‌باشد و حیوان ناطق مفهوم گسترده انسان است. (ج) فیلسوفی را سراغ نداریم که به طور صریح و روشن با معنای اول اتفاق مخالف باشد. (د) حیات عقلی مسلمانان از همان ابتدای ظهور اسلام آغاز شد و بعد از دو قرن به حیات علمی انجامید. (ه) از نظر ابن‌سینا طبیعت مرتبه‌ای از هستی است که رو به مقصدی خاص دارد و این مقصد در ذات عالم طبیعت است. (و) بنیانگذار حوزه فلسفی اصفهان صدر المتألهین بود. (ز) قدرت علمی امام خمینی به گونه‌ای بود که در همان سنین جوانی کتابهایی مانند اسفار ملاحصرا را تدریس می‌کردند.</p>	۱/۷۵		
۲	<p>جای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.</p> <p>(الف) حمل «وجود» بر هر..... از جمله انسان نیازمند دلیل است. (ب) در قضیه «مجموع زوایای مثلث برابر با سه قائمه است» رابطه محمول با موضوع رابطه..... است. (ج) رابطه ضرورت بخشی علت به معلول را..... می‌گویند و رابطه وجود بخشی میان علت و معلول را..... می‌گویند. (د) در مواردی که معلول از مجموعه‌ای از عوامل پدید می‌آید هر یک از عوامل را..... می‌نامند. (ه) از نظر آگوست کنت عقل فقط از طریق..... می‌تواند به شناخت واقعیت نائل شود. (و) عموم فیلسوفان مسلمان عقیده دارند که پذیرش هر اعتقاد و آیینی نیازمند..... است. (ز) فلسفه اسلامی در آغاز سرشتی کاملاً..... داشت و متکی بر آرای..... بود. (ح) یکی از منابع حکمت متعالیه عرفان اسلامی به خصوص اندیشه‌های..... است.</p>	۲/۵		
۳	<p>گزینه مناسب را انتخاب کنید.</p> <p>(الف) ارتباط و پیوستگی میان هر شی و منشأ آن لازمه و نتیجه کدام اصل است؟ ۱ - علیت ☐ ۲ - سنخیت میان علت و معلول ☐</p> <p>(ب) از نظر مردم یونان باستان (۱- آرتامیس ۲- زئوس) خدای عفت و خویشتنداری بود. (ج) آخرین دیدگاه‌های ابن‌سینا در حکمت را شامل می‌شود. (۱- شفا ۲- اشارات و تنبیهات) (د) در این سفر سالک می‌کوشد که به کمک حق مردم را هدایت کند و آن‌ها را نیز سالک راه حق نماید. (۱- سفر سوم ۲- سفر چهارم) (ه) بزرگ‌ترین شخصیت فلسفی معاصر و وارث حکمای بزرگ اسلامی (۱- امام خمینی (ره) ۲- علامه طباطبایی) است.</p>	۱/۲۵		
۴	<p>رابطه وجود با هر یک از موضوع‌های زیر وجوبی است یا امکانی یا امتناعی؟ (الف) پری دریایی (ب) سیاه سفید (ج) انرژی</p>	۰/۷۵		
۵	<p>هر یک از موارد سمت راست با کدام یک از گزینه‌ها در سمت چپ مرتبط است؟</p> <table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 30%; vertical-align: top;"> <p>دبویدهیوم دکارت توماس آکوئیناس تیلور دموکریتوس</p> </td> <td style="width: 70%; vertical-align: top;"> <p>(الف) فلسفه‌ای را در اروپا پایه‌گذاری کرد که بیشتر متکی بر دیدگاه‌های ابن‌سینا بود. (ب) حس فقط می‌تواند اجسام و رنگها و شکلهای و اموری از این قبیل را به ما نشان دهد. (ج) درک انسان از علیت، درکی فطری است. (د) ماده اولیه تشکیل دهنده جهان اتمها و ذرات ریز تجزیه ناپذیر و غیر قابل تقسیم هستند.</p> </td> </tr> </table>	<p>دبویدهیوم دکارت توماس آکوئیناس تیلور دموکریتوس</p>	<p>(الف) فلسفه‌ای را در اروپا پایه‌گذاری کرد که بیشتر متکی بر دیدگاه‌های ابن‌سینا بود. (ب) حس فقط می‌تواند اجسام و رنگها و شکلهای و اموری از این قبیل را به ما نشان دهد. (ج) درک انسان از علیت، درکی فطری است. (د) ماده اولیه تشکیل دهنده جهان اتمها و ذرات ریز تجزیه ناپذیر و غیر قابل تقسیم هستند.</p>	۱
<p>دبویدهیوم دکارت توماس آکوئیناس تیلور دموکریتوس</p>	<p>(الف) فلسفه‌ای را در اروپا پایه‌گذاری کرد که بیشتر متکی بر دیدگاه‌های ابن‌سینا بود. (ب) حس فقط می‌تواند اجسام و رنگها و شکلهای و اموری از این قبیل را به ما نشان دهد. (ج) درک انسان از علیت، درکی فطری است. (د) ماده اولیه تشکیل دهنده جهان اتمها و ذرات ریز تجزیه ناپذیر و غیر قابل تقسیم هستند.</p>			

درس اول

- ۱- نادرست
- ۲- درست
- ۳- نادرست
- ۴- نادرست
- ۵- نادرست
- ۶- نادرست
- ۷- درست
- ۸- درست
- ۹- درست
- ۱۰- درست
- ۱۱- درست
- ۱۲- درست
- ۱۳- نادرست
- ۱۴- درست
- ۱۵- نادرست
- ۱۶- درست
- ۱۷- درست
- ۱۸- نادرست
- ۱۹- نادرست
- ۲۰- درست
- ۲۱- درست
- ۲۲- نادرست
- ۲۳- وجود
- ۲۴- مغایرت وجود با ماهیت در ذهن
- ۲۵- ماهیت
- ۲۶- وجود(هستی) - ماهیت (چیستی)
- ۲۷- هستی و چیستی یا (وجود و ماهیت)
- ۲۸- مشترک- اختصاصی
- ۲۹- وجود - ماهیت
- ۳۰- چیستی - وجود
- ۳۱- خداشناسی - تومیسیم
- ۳۲- این سینا - این رشد
- ۳۳- وجوب و امکان
- ۳۴- دلیل
- ۳۵- ماهیت یا چیستی
- ۳۶- جنبه - جزء
- ۳۷- هستی - چیستی
- ۳۸- توماس آکوئیناس
- ۳۹- این سینا - این رشد
- ۴۰- (۲) ارسطو
- ۴۱- (۱) مغایرت وجود و ماهیت
- ۴۲- (۱) انسان حیوان است.
- ۴۳- (۲) در خارج باهم هستند اما در ذهن مغایرند
- ۴۴- (۳) کبوتر پرنده است
- ۴۵- (۱) انسان شیر است
- ۴۶- (۲) انسان فانی است
- ۴۷- وجه مشترک: وجود و وجه اختصاصی: ماهیت.
- ۴۸- زیرا شکل سه ضلعی از اجزای تعریفی مثلث و چیستی آن است و گویای ذات و حقیقت مثلث است.
- ۴۹- توماس آکوئیناس
- ۵۰- فارابی - ابن سینا
- ۵۱- تمایز وجود و ماهیت - مغایرت وجود و ماهیت - زیادت وجود و ماهیت
- ۵۲- توماس آکوئیناس - مکتب فلسفی تومیسیم
- ۵۳- ابن سینا - ابن رشد
- ۵۴- هستی و چیستی - وجود و ماهیت
- ۵۵- وجوب و امکان

۵۶- مکتب تومیسیم که از اندیشه‌های ابن سینا و ابن رشد بهره برده است.

۵۷- به علت توجه خاص ابن سینا

۵۸- وجود (مطلق وجود)

۵۹- زیرا فلسفه، وجود و مسائل پیرامون «وجود» را بررسی می‌کند.

۶۰- چون مقدمه طرح مباحث جدیدی شد.

۶۱- در عبارت انسان حیوان ناطق است حمل حیوان ناطق بر انسان یک حمل

ضروری است و به دلیل نیاز ندارد. حمل وجود بر انسان در عبارت: انسان موجود

است. رابطه ذاتی نیست در نتیجه نیاز به دلیل دارد.

۶۲- حمل شکل سه ضلعی بر مثلث یک حمل ذاتی است در نتیجه نیاز به دلیل ندارد

اما حمل وجود بر مثلث حمل ذاتی نیست در نتیجه نیازمند دلیل است.

۶۳- خیر، شک در ماهیت به شک در وجود سرایت نمی‌کند زیرا وجود و ماهیت دو

امر مغایر هستند.

۶۴- ابن سینا از حمل استفاده می‌کند. چرا که در حمل برخی مفاهیم بر موضوعات

نیاز به دلیل نیست و در برخی به دلیل نیاز داریم. ابن سینا با این روش نشان

می‌دهد که ما می‌توانیم بدون دلیل، وجود را به ماهیت نسبت دهیم و وجود ذاتی

ماهیت نیست و با آن مغایر است.

۶۵- از نگاه شیمی آب ترکیبی از دو عنصر اکسیژن و هیدروژن است اما در نگاه فلسفه

آب موجودی واحد است که انسان دو معنای مختلف آب و وجود داشتن آب را

از همین یک موجود بدست می‌آورد.

۶۶- در گزاره «انسان، حیوان ناطق است» و «انسان موجود است» حمل حیوان ناطق

بر انسان با حمل موجود بر انسان متفاوت است. حمل حیوان ناطق بر انسان به

دلیل نیاز ندارد اما موجود بودن مفهومی مغایر با ماهیتی مثل انسان است و برای

این حمل دلیل نیاز داریم.

۶۷- از آن جایی که ذات انسان چیزی جز حیوان ناطق نیست، این دو از هم جدایی

ناپذیرند. به این معنا که انسان چیزی جز حیوان ناطق نیست و حیوان ناطق

چیزی جز انسان نیست.

۶۸- کودک با استفاده از کلمه این یا آن نشان می‌دهد که به وجود آن حیوانات پی برده

است و می‌داند که آن‌ها موجودند و هستند اما از ماهیت و چیستی آن‌ها آگاه

نیست او می‌خواهد این حیوانات را بشناسد و از چیستی‌شان آگاه شود یعنی

می‌خواهد بداند این موجودات چه ویژگی‌هایی مخصوص به خود دارند که آن‌ها

را از دسته دیگر موجودات متفاوت و متمایز می‌کند.